

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

«УКРАЇНА В ГЕОПОЛІТИЦІ»

Підготовка: доктор філософії

Галузь знань: С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

Спеціальність: С3 Міжнародні відносини

Освітньо-наукова програма:

«Міжнародна відносини та стратегічні комунікації України та ЄС»

Силабус вибіркового освітнього компонента «Україна в геополітиці» підготовки доктора філософії (PhD), галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини, спеціальності С3 Міжнародні відносини, освітньо-наукової програми «Міжнародна відносини та стратегічні комунікації України та ЄС»

Розробник: к. політ. н., доц. ВОЗНЮК Євгенія Василівна

Погоджено

Гарант освітньо-наукової програми:

проф.
Антоніна ШУЛЯК

Силабус вибіркового освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин протокол №1 від 01.09.2025 р.

Завідувач

кафедри:

доц. Євгенія ВОЗНЮК

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-наукова програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини, С3 Міжнародні відносини, освітньо-наукова програма «Міжнародні відносини та стратегічні комунікації», доктор філософії	Вибірковий
Кількість годин / кредитів 120 / 4		Рік навчання 1
ІНДЗ: немає		Семестр 1
		Лекції 10
		Практичні 14
		Самостійна робота 88
		Консультації 8
Мова викладання:		Українська
		Форма контролю залік

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ППП	Вознюк Євгенія Василівна
Науковий ступінь	кандидат політичних наук
Вчене звання	доцент
Посада	завідувач кафедри міжнародних відносин
Контактна інформація	+38095 8654410, Voznyuk.yevhenija@vnu.edu.ua
Дні занять	https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi .

III. ОПИС ВИБІРКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація курсу

Силабус вибіркового освітнього компонента «Україна в геополітиці» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти 1 року навчання, третього (освітньо-наукового) рівня. Курс призначений для знайомства аспірантів з підходами до трактування «геополітична карта світу»; аналізу місця України на геополітичній карті світу; дослідження особливостей геополітичних та гео економічних інтересів України в країнах Європи, Америки, Африки, Азії, Австралії та Океанії; прогнозування можливих сценарії геополітичного майбутнього України, зміни місця та ролі України на геополітичній карті світу внаслідок війни в ній.

2. Метою курсу є формування знань про геополітичні інтереси, вектори геостратегії, гео економічні пріоритети у зовнішній політиці України. Основними завданнями курсу є набуття вичерпного знання щодо геополітичної та гео економічної карти світу і окремих регіонів; формування уявлення про співвідношення сил у світовій геополітиці та гео економіці; усвідомлення об'єктивної геополітичної і гео економічної ролі й місця України в сучасному світі.

3. *Soft skills*: критично аналізувати геополітичні процеси; ефективно комунікувати в академічному та міжнародному середовищі; стратегічно мислити та прогнозувати; працювати в мультикультурних дослідницьких командах; аргументовано представляти національні інтереси України.

4. Структура вибіркового освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Форма контролю / Бали*
	Усього	у тому числі				
		Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	
Змістовий модуль 1. Історія формування геополітичної думки України						
Тема 1. Витоки геополітики в Україні	19	2	2	14	1	ДС, РЗ/К 16
Тема 2. Класики української геополітики та їх основні доктрини	17		2	14	1	ДС, РЗ/К 16
Тема 3. Трансформація геополітичної думки в Україні внаслідок отримання нею незалежності	19	2	2	14	1	ДС, РМГ 18
Разом за змістовим модулем 1	55	4	6	42	3	50
Змістовий модуль 2. Україна на геополітичній карті сучасного світу						
Тема 4. Особливості формування геополітичних інтересів держави в к. ХХ – на поч. ХХІ ст.	19	2	2	14	1	ДС, РЗ/К 16
Тема 5. Зміна геополітичних інтересів держави з початку збройної агресії Росії на її територію	19	2	2	14	1	ДС, ІРС 16
Тема 6. Україна в геополітичній орієнтації провідних держав та регіонів світу	27	2	4	18	3	ДС, ТР 18
Разом за змістовим модулем 2	65	6	8	46	5	50
Усього:	120	10	14	88	8	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/контрольна робота, Р – реферат.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота передбачає поглиблене опрацювання матеріалу, розглянутого на практичних заняттях, шляхом виконання індивідуальних завдань для самостійного вивчення та закріплення знань. Аспіранти можуть працювати з матеріалами, пройденими на практичних заняттях, на платформі дистанційного навчання <https://teams.cloud.microsoft/>. Ефективність самостійної роботи оцінюється під час дискусії, індивідуальної роботи здобувача, роботи в малих групах і т.д. та відображається в загальній оцінці вибіркового освітнього компонента.

Тема	Завдання	Год.
Тема 1. Витоки геополітики в Україні	- підготувати аналітичний конспект про формування геополітичних уявлень на українських землях та вплив географічного чинника на державотворення; - проаналізувати історичні передумови формування геополітичної суб’єктності України: Київська Русь, Козацька держава, період бездержавності.	14
Тема 2. Класики української геополітики та їх основні доктрини	- підготувати аналітичні профілі: М. Грушевського, С. Рудницького, Ю. Липи і т.д.; - створити порівняльну таблицю «Геополітичні концепції українських мислителів: цілі, вектори, загрози».	14

Тема 3. Трансформація геополітичної думки в Україні внаслідок отримання нею незалежності	- проаналізувати еволюцію геополітичних підходів у 1991–2013 рр.: багатовекторність, євроінтеграція, позаблоковість; - розробити схему/інфографіку «Етапи трансформації зовнішньополітичних орієнтирів України».	14
Тема 4. Особливості формування геополітичних інтересів держави в к. ХХ – на поч. ХХІ ст.	- написати аналітичне дослідження «Національні інтереси України у системі регіональної та глобальної безпеки»; - провести SWOT-аналіз геополітичного становища України на початку ХХІ ст.	14
Тема 5. Зміна геополітичних інтересів держави з початку збройної агресії Росії на її територію	- підготувати аналітичний огляд «Трансформація геополітичної стратегії України після 2014 року»; - написати policy-paper (5–7 стор.) «Геополітичні пріоритети України в умовах війни».	14
Тема 6. Україна в геополітичній орієнтації провідних держав та регіонів світу	Підготувати науково-аналітичну роботу (10–12 стор.) «Геополітична суб'єктність України: еволюція, сучасний стан, перспективи», включаючи історичний аналіз, сучасні виклики, прогностичний сценарій до 2035 р.	18
ВСЬОГО		88

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо здобувачів освіти. Аспіранти зобов'язані відвідувати заняття згідно з розкладом (<https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/20142>). У разі асинхронного або дистанційного навчання рекомендується використовувати електронний освітній ресурс Microsoft Office 365.

Політика щодо академічної доброчесності. Будь-які прояви академічної недоброчесності є неприпустимими, зокрема недбале цитування, привласнення чужих ідей чи результатів праці, плагіат, псевдоавторство, а також неповажне ставлення до учасників освітнього процесу. Загальні принципи, цінності та правила етичної поведінки учасників освітнього процесу, яких дотримуються в діяльності університету, можна детально ознайомитись із Кодексом академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки (https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti).

Політика щодо крайдат та перекладання. Усі форми робіт, що підлягають оцінюванню, мають бути виконані у терміни, чітко зазначені в силабусі та розкладі. Пропущені з поважних причин теми або заняття можуть бути відпрацьовані під час консультацій з викладацьким складом або виконані в освітньому середовищі Microsoft Office 365 протягом двох тижнів.

Визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті, забезпечується відповідно до процедури визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки. (https://edu.vnu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82i%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC.%D0%9B.%D0%A3.%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf).

Можливість отримання додаткових (бонусних) балів не передбачена.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Максимальна кількість балів за поточну оцінку становить 100 балів. Якщо підсумкова семестрова оцінка вище 60 балів, то, за згодою аспіранта, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з вибіркового освітнього компонента. В іншому випадку (1 – 59 балів) здобувач освіти складає залік повторно. Питання для оцінювання заліку охоплюють теми як лекцій, так і семінарських занять.

Питання:

1. Історичні особливості формування української державності.
2. Перші політико-територіальні праці та їх значення для формування геополітичної думки на теренах етнічних українських земель.
3. Особливості формування геополітичної думки в межах етнічних українських земель до початку ХХ ст.
4. Особливості геополітичної думки України ХХ сторіччя.
5. Взаємозв'язок історії української державності ХХ ст. з її геополітичними баченнями даного періоду.
6. Класики української геополітики та їх основні напрацювання: М. Грушевський, С. Рудницький, М. Скрипник, А. Синявський, М. Хвильовий, О. Бочковський, В. Липинський, Ю. Липа, В. Кубійович та інші.
7. Історичні та політико-географічні особливості отримання Україною незалежності.
8. Місце та роль незалежної України на геополітичній карті світу ХХ сторіччя.
9. Особливості трансформації геополітичної думки держави в її геополітичні інтереси.
10. Проблеми реалізації геополітики України в ХХ – на поч. ХХІ сторіччя.
11. Особливості геополітики України в ХХ – на поч. ХХІ сторіччя.
12. Проблеми реалізації Україною геополітики в ХХ – на поч. ХХІ сторіччя.
13. Україна в геополітичній орієнтації держав та регіонів світу ХХ – на поч. ХХІ ст.
14. Особливості реалізації геополітичних інтересів України на початку ХХІ сторіччя.
15. Геополітичні концепції Росії та їх вплив на реалізацію збройної агресії нею проти України.
16. Особливості здійснення збройної агресії Росії на території України та втрати держави від неї.
17. Повномасштабне вторгнення Росії на територію України 24 лютого 2022р. та початок війни в державі. Хід, втрати та наслідки війни.
18. Зміна геополітичного сприйняття України державами світу внаслідок війни.
19. Україна на геополітичній карті сучасності.
20. Геополітичні інтереси сучасної України та їх трансформація.
21. Місце та роль України в геополітичній орієнтації держав Європи, Азії та Океанії, Америки та Африки.
22. Проблеми та перспективи реалізації сучасних геополітичних інтересів України в державах та регіонах світу.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вознюк Є. В. Info-analytic support for ukrainian-polish cross-border cooperation: a case study of euro-regions *Codrul Cosminului*. Issue 2, (Vol. 26) 2020. P. 431-454, DOI: <https://doi.org/10.4316/CC.2020.02.007>.
2. Вознюк Є. В. Evolution from the concept «zero problems with neighbors» to the practice «zero neighbors without problems»: the role of neo-ottomanism *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2020 № 2 (8). С. 46-56. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2020-02-46-56>.
3. Вознюк Є. В. The Influence of the Information Society Development on Political Ideologies *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Securitate*. 11(1) (2021). DOI: 10.24917/26578549.11.1.2.
4. Shuliak A., Vozniuk Ye., Patlashynska I., Kachkovska L., Gavryliuk S., Sorokopud O. The Impact of the 4.0 Technological Revolution on the Hybrid War of the Russian Federation in Ukraine. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. Special Issue (12/02-XXX.). P. 159-164. 2022 URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120230/papers/K_15.pdf. DOI: 10.33543/1202.
5. Kotsan N., Kopachinska G., Vozniuk Ye., Kotsan R. Basic models of protection and functioning of the ukrainian border in modern geopolitical realities: a view from Ukraine. *European Spatial Research and Policy* Vol. 29, Number 1 (2022) P: 79-95. DOI: 10.18778/1231-1952.29.1.04 URL: <https://czasopisma.uni.lodz.pl/esrap/article/view/9908>.
6. Kachkovska L., Vozniuk Ye. Countering Information Threats in Ukraine : Current Issues for Solving at the state level. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. №1 (18). 2024. С. 85-102. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2024-01-85-102>. URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/367>.
7. Morenchuk A., Vozniuk Ye., Morenchuk A. junior Sources of russian policy aggressiveness. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Securitate* 14(1) (2024). P. 91-105. DOI 10.24917/26578549.14.1.5 URL: <https://studiadesecuritate.uken.krakow.pl/wp-content/uploads/sites/43/2025/04/5.-Andriy-Morenchuk.pdf>.
8. Bairak S., Buslenko V., Vozniuk Ye. State policy in the field of information security providing in Ukraine. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Securitate* 14(1). 2024. P. 107-117. URL: <https://studiadesecuritate.uken.krakow.pl/wp-content/uploads/sites/43/2025/04/6.-Serhii-Bairak.pdf>. DOI 10.24917/26578549.14.1.6.
9. Дністрянський М. С. Загострення геополітичних взаємин у період постмодерну та становище України: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2021. 154 с.

10. Поліщук І. Геополітична роль України «Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 1(52). 2022. DOI: 10.21564/2663-5704.52.249960.
11. Геополітика України: історія та сучасність. № 1 (28) (2022): Геополітика України: історія і сучасність. URL: <http://geopolitics-of-ukraine.uzhnu.edu.ua/>.
12. Жданов І. Велика геополітична шахівниця: як не програти Україні у Четвертій світовій війні. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/835672.html>.
13. Україна в геополітичних концепціях першої третини XX століття URL: <http://litorys.org.ua/ukrxx/r07.htm>.